

علوم اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه گار

هر آيت برنجي کوني نشر اولنور

مؤسسلي :

احمد شبيب ، رضا نونوري ، محمد جابري

مندرجات :

عوامل اجتماعيه : احمد شبيب — قابليت اجتماعيه : بديع
نوري . — حكومت و حريت حقننده سپنرك فلسفه سي : رضا
توفيق . — زده تادييات : فائق زهت — فوق العاده بودجه :
احمد مختار . — فرانسه اختلال كبرى : احمد شبيب . —
نشریات و وقایع اقتصادیه : محمد جاوید . — بيك سكر بوز التمش
ايكي منه سي استقراضك مقاوله نامه سي .

مدیر و صاحب امتیازی :

محمد جابري

امور اداره و تحريره : نور عثمانیه جواریده طين اداره خانه سي

نسخه سي : ۱۰ غروش

استانبول

باب عالی جاده سنده هلال - طبعه سي ، نومرد ۶۶

بزرده تادیات

مصرف مندرى . — دواړه وزره دارلره لزوم وارمى ؟

دواړو ولایاتده تادیات شمډی په قدر مأمورین مالیه نك رأى و تقدیرینه .
دها دوغروسی کفنه تابع بر مسئله ایدی ؛ ولایات نك دن باشقه رلرده الانده .
کیفرینه تابع اولدینی انکار ایدیله مش . بوجهت طبیی یولنه قونیله جق .
البته بودجهسی توازن ایدن هر دولنده اولدینی کبی بزرده تادیات آرزوی
کیفیدن ، محکمندن قورتاریله رق مکلفیندن پاره تحصیل ایتک ناصل بر
وظیفه ایسه اصحاب استحقاق پاره ارنی ویرمک ده اویله جه بر وظیفه
اولدینی آکلاشله جقدر .

بزرده تادیاتك اليوم صورت حریانی او قدر مذنب ، او درجه
مشوشد ؛ که اعلان مشروطیتی متعاقب بولك بر صورت سالمیه ارجاعنه
همت اولنه جق ظن ایدیلووردی . حکومت هنوز بوتفرعات ایله اوغراشمغه
وقت بولامادی . آنجق بودجه نك موقع تطبیقه وضع ایدیله جکی صروده
تادیات مسئله سنك ده حل ایدلش اولسی الزم بولندیقندن بوجهتی خاطره
کتیرمك ایستورم . شوراسنی ده علاوه ایتک ایسترم که بویکی تفرعات
ایچون پارلمنتونك قبول و تصدیق مشروط دکدر ؛ بونار مالیه ناظرینك
دوغریجه اتخاذ و تطبیق ایده بیله جکی مقرر اتدندر .

بزرده تادیاتك شكل حاضری اصول مالیه نك قطعياً قبول ایده میه جکی

بر طرز زده در . شکل منطقی و فنی اعتباریله فعل تأدیہ یکد بکردن کلیاً
فرقی اوچ درلو معاملیه عرض احتیاج ایدر .

«۱» مصروف و یا معاشك بودجه ده محر اقسامدن هانکیسنه عائد
ایسنه او قسك « صارف حقیقیسی » اولان دائره طرفندن تدقیق و تصدیق
ایدلسی ؛ « ۲ » مصارف عمومیه نك حسانی طومقله مكلف اولان
مأمورین مالیه طرفندن حساب مخصوصه ذمت قید اولمشی ؛ « ۳ »
صندوقدن پاره نك تأدیسی . يك نظرد زده موجود اولدینی ظن
ایدله بیلن بو اصول حقیقتده زده جاری دكلدر . دها واضحانه تبیین
مسئله اید نك اوزره بر مثال آلام ، مأمورین عدلیه دن برینك ، بر
جزا رئیسك نه یوله معاش آلدیغی تعقیب ایدلم : رئیس اقدی
سندی بالذات تنظیم ایدر ، محاسبیه ویرر ؛ محاسبه جه تدقیق ایدلیر ؛
محاسبه جه « صرف معامله سی » یاییار ؛ محاسبه ده کی اك بیوك آمرك
نظر سماخته عرض ایدلیر ؛ اونك « وریله » اشارتیه محاسبه جه قیدی
اجرا اولور ؛ صندوقه کیدر ك پاره تسلیم ایدلیر ...

کوریلور كه معامله كاملاً « محاسبه » نك ، مال مأمورینك النده
قلمش اولور . حال بوكه یوقاروده بحث ایتدیكم معاملات ثلثه نك
برنجیسنده مذکور اولان « صارف حقیقی » بومثاله منحصراً عدلیه ناظری
ویا خود اونك توکیل ایتدیکی ذوات اولمق لازم کیر . یعنی عدلیه بودجه سی
تنظیم و تصدیق ایدلبدکن صوکره بر صورتی مالیه نظارتندن ملحقات
مأمورین مالیه سنه کوندرلیدیکی کی عدلیه نظارتندن ده مدعی عمومیلره
ارسال ایدلمك ، عدلیه به متعلق بالعموم معاشات و مصارف بو واسطه ایله
تدقیق اولنهرق تأدیہ ایتدیرلمك اقتضا ایدر . محاسبه نك وظیفه سی مدعی
عمومیلکجه استحقاقی تصدیق اولان معاش و مصرف اصحابك سندلرینی

همان حساب مخصوصه ذمت قیدیه برای استیفا صاحبه تسلیم
ایتمکدر . حتی دهها ایلمری به کیدرك ديه چکم که اصحاب استحقاقك
بالذات سند تنظیم ایلمری بيله دوغرو دکدر . صارف حقیقی اولان مأمور
اصحاب استحقاق نامه قطع و املا ایدلش برورقینی کندیلرینه تودیع
ایتملیدر . یعنی اوروپاده Ordonnancement و Mandatement دینیلن
اصولی قبول و تطبیق ائلك لازمدر . حکومات غربیه ده هر دائره نك
هر سنجاغك بر تصدیق استحقاق مأموری واردرك اودا ره و یاسنجاغه عائد
صرفیات بودجه سنك محافظه احکامیه مکلفدر .

اوراده محاسبه یالکز حساب طوتمق ، یعنی حسابات مختلفه بی جمع
و تفلیق ائلكله مکلفدر . تأدیات مسائنده یالکز آله جنی امره کوره
معامله قیده ایفا ایدر . مثلاً فرانسه حکومتی ماداغاسقاره بروالی تعیین
ایتمدیکی زمان اونو یالکز والی اوله رق طائماز . برده Ordonnateur
یعنی تصدیق استحقاق مأموری ديه طائیر ، ایجابنده کنیدیخی او جهتدن
مسئول ایدر .

شمدی به قدر مأمورین مالیه مزده زیاده جه بر تحکم و استبداد و ارایدی .
بونك سببی ده بالعموم تأدیات معاملاتنك یدانحصار لرنده بولمسی ، مستحقینه
ویریه چك بازه لر ك عادتاً کندی کیسه ساحتلرندن چیقیدیخی ظنی حاصل
ایده چك طرزده معاملات رسمیه بی تشخیص ایلمری ایدی . دور سابقده
بو یوزدن وقوعه کان او یغواسنر مشائات ، امتزاجسنر لقلر ، حتی خرسنر لقل
هپ بوندن ایلمری کلیوردی : آراتق بواحواله قطعياً سد چکمك زمانی
کلمشدر . دیگر طرفدن بوکی احوال اولسه بيله معاملات صرفیه نك منحصر ا مأمورین
مالیه النده قالمسی معاملات عمومیه بی ده صوك درجه ده تصدیق ایدر . بروایت
دفتر دارینك اشتغالات یومیه سنی حاده تدقیقندن کچیره چك اولور سهق بوجهی

پك كوزل آكلارز : دفتردار افندی وقتك ثناتی مطلق اوراق و سندات
 مهر لکله امر ایدر . محاسبه حواله ایتك ، معامله صرفیه بی مهر لکله ،
 وریله اشارتی وضع ایتك کی حقیقته لزومسز اوچ درلو معامله ایچون
 بر مصرف سندینک کنديسنه لاقل اوچ دفعه ارانه سی اقتضا ایدر .
 بروایت مژگزنده کی معاش و مصرف سنداتك ، متقاعدین قوبونلرینک
 عددی دوشونیلورسه بو معاملاتك دفترداری نه قدر مشغول ایده چکی
 تظاهر ایدر . حالبوکه معامله نك کثرتی دفترداری — نه قدر فعال و حسن
 نیت صاحبی اولورسه اولسون — حواله ایتدیکي ، مهر لیکي ، وریله
 اشارتی وضع ایلدیکي اوراقی تدقیقندن کلیاً و قطعياً منع ایتدیکي ده بالنجربه
 درمیان ایده بیلیم ... ذیمك که بوتون بو معاملات ایتاق مشکلاتده
 تصنیعدن باشقه بر نتیجهی منتج اولاماز . بو مسئله و قیله بی خیلی
 دوشوندیرمش ، ولایاتده معاملات صرفیه نك دفتردارك الندن آلهرق
 منحصراً بو وظیفه ایله اشتغال ایده بیلرچك بر مأموره تودیع اولنسی فکری
 درمیان مجبور ایتمش ایدی . بو کون آرتق اوکاده لزوم کورمیورم ؟
 ظن ایدیورم که بوجه بالا عرض ایتدیکم « اوردو نالسمان » اصولی
 قبول ایدیلور ، هر دأرمك کندی بودجه سی داخلنده کی معاملات
 صرفیه دن مسئولیتی تطبیق اولورسه معاملات محور مطلوبده دوران ایله بیلیر .

* *

تأدیاته متفرع بر ایدکنجی مسئله دها و اودر که اوده آریجه شایان دقدر .
 بزده مالیه نظارتی اساس اعتباریله اوتدنبیری غریب بر عدم مرکزیت
 اصولی قبول و تطبیق ایلکده در . ولایتلر ، حتی قسماً سنجاقلر مصارف
 عمومیه اوراق مثبتہ سی مرجع لرینه کوندرمیه رك مخزنلرندہ حفظ

ایدرلر . يك نظرده بو اصولی « فسادر » دیه رد ایتمک قابل اولاماز ؛
 بالعکس تحسین خوان اولمق اقتضا ایده جکی بیله وارد خاطر اولور .
 فقط مسئله نك لديانی تدقیق ایدیلسه بوحالك اليوم دوامنه حیرت
 ایله منتهیه ممکن اولماز . هر آیت تحصیلات و تادیاتی مین جدوللر بالکمز
 تادیات اوراقی منتهیه سنی احتوا ایتمک شرطیله [جدوللرده منحصراً
 تحصیلات کوسریلوب تحققات و بقایا اراءه اولنماسی ، تحصیلاته متعلق
 مقبوض قوجانلرینک ربط ایلمه سی آریجه بر نقصاندر] قضالردن
 لوالره کوندریلیر ؛ الویه سندات ایله جداول مندرجاتی تطبیق و قبول ایده .
 میه جکی (!) مصرفلری طی ایله برای توازن موجود صندوقی مقدارینه
 ضم (!) ایتدکن صورکه لوا جدولی یکونلرینه ادخال ایدرک لوا جدولی
 محاسبه ولایته ارسال ایدر . محاسبه ولایت ، لوا ملحقاتنک آریجه و تفصیلاً
 حسابی بطوتمق وظیفه سیله مکلف اولدیغی کی اساساً لوا جدولنده مرقم
 تادیاتنک نه مقداری مرکبده ونه قدری هانکی ملحقانده واقع اولدیغی
 بیله میه جکندن لوا جدوللرینک ولایته تدقیقاتی دائماً ناقص اولمش اولور .
 خصوصیه قبول ایلمه یین مصرفلره قارشولق اولمق اوزره بر صورت
 غریبه ده قبارتیلان صندوق موجودلری مسئله سنک قطعاً آلتندن چقه ماز .
 معاملات حسابیه جه ولایات سائریه نسبتله اک مکمل اولدیغی تأمین
 ایله بیان سلانیک ولایتنده بیله بویه موهوم صندوق موجودلری یدی
 سکز بیک لیرا درجه سنده اولدیغی دوشونیلورسه بومسئله نك نه درجه ده
 جالب نظر دقت اولدیغی خصوصنده اصراره لزوم کورلماز ؛ بویه نقصان
 جداولی اساس انخاذ ایدرک تنظیم ایدیان ولایت جدولنک مکمل اولمقدن
 نه قدر اوزاق بولنه جفتی سوبلک ده اقتضا ایتمز . خصوصیه که مالیه نظارتی
 بوجداول مندرجاتنه قارشی هیچ بر صورته قونترول وسائطنه مالک دکلدیر .

چونکه اوراق مثبته ولايتده حفظ ايديلهرك مالیه يه يالكز دفتردار ايله محاسبه ميزينك امضالريني حاوی برسند مشترك كوندريلور... بر دفتردار محاسبه ولايتدن ايكي اوج مأمور ايله اتفاق ايدم جاك اولورسه خزينه دن بيكلرجه ليرا اختلاس ايدم بيلير ديمك ! ...

بو چاله سريعاً و عاجلاً بر چاره تحريسيه حقوق خزينه يي وقايه ايتك و مأمورين مالیه يي بويله مهم بر ظن و شبهه آلتنده بولمقدن قورتارمق مالیه نظارتك وظائف مهمه اساسيه سندندر ، ظن ايدرم . اتحاد ايديله جك تدبير ايسه يك بسيطدر .

اولاً قضا جدوللري ايكي نسخه اوزرينه تنظيم ايديلهرك بری لواده قالمق ، ديكری لوا جدوليله معاً ولايته كوندرلك ؛ ثانياً قبول ابدليان مصرفلر ايچون موجوده ضم اصول سقيي ترك ايدرك « اشخاص ذمی » حسابنه — که آرنق اسمی « مأمورين ذمتی » نه تبديل ايتك لازمدر — ذمت قيد ايتك [ولايات نشده اليوم بوصورته معامله اولونيور] ثالثاً بالعموم اوراق مثبته [كرك ايراد و كرك مصرف] ولايات جدولنه ربطاً محاسبه عمومیه مالیه مديرينه كوندرلك ؛ رابعاً محاسبه عمومیه ده بر تطبيق و تدقيق جداول قلمی تشکيله ولايات جداولك و مربوطاتی اولان لوا و قضا جدوللرينك ورودنده نهايت التي آي ظرفده اوراق مثبته لرييله كاملاً و تماماً تدقيق و تطبيق تأمين اولمق .

بيليرم که اليوم موجود اولدني ادعا ايديله جك اولان عدم مرکزيتی بويله صيقي بر مرکزيت اصوله قلب و تحويل ايتك بر چوقلرينك جالب اعتراضی اوله حقددر . فقط امين اولمق لازمدر که بزده « عدم مرکزيت مالیه » تصوری هنوز بر خوليا درجه سنده يوقاری حيقه ماز بودجه مکمللاً قرار ايتمه دجه و بالعموم مأمورينجه نه ديمك اوله جني آکلا شيلانجه — که پک

قولای برشی اولدیغنی ولایات ثلثه ده کی تجربه ایله تأمین ایدیلورم - وهرینه ولایتده متعدد مالیه مفتش لرینک معاملات عمومیه مالیه نی، صبق برقیش دائمی آلتنده بولندیرملری انیه سی، استحصال ایدیلمیجه عدم مرکزیت مالیه نی تصور ایتک بیله ممکن دکلدر .

مالیه نظارتنده بر تدقیق قلمی تشکیلی واقعاً خیلی مصرفه عرض افتقار ایدیه جکلدر . فقط اختیار ایدیله جک مصرفک یوز مثلی درجه سنده منفعت استحصال اولنه جغنی ده نظر دقتدن اوزاق بولندیرمایدیر .

°°°

غزتلرک ویردیکی معلوماته کوره استانبولده دوائر وزنه دارلر بیله مأمورین متعلقه سی بودجه ده ایضا ایداش . بیلیم که هر دائرده بر وزنه و متعدد وزنه دارلر بولندیرملسی بک لازمیدر ؟ یوقاروده « تصدیق استحقاق مأموری » دیه ترجمه ایتمکه چالیشدیغم Ordonnateur بولنورسه آرتق وزنه یه ، وزنه داره حاجت قالیرمی ؟ دوائر آچقه قبضیه مکلفیتدن وارسته قاله جغه کوره بو وزنه لر منحصراً مستحقینک تأدییه مطلوباتندن عبارت برایش کوره جکلدر . حالوکه اوردوناتور استحقاق ورقه سی اصحانه تودیع ، بونلر طرفندن ده مالیه یه بالمراجعه بانک عثمانیه خطاباً بر چاک استحصال ایدیلورسه معاملات تأدییه ده مکمل اولمازمی ؟

عثمانلی بانکه سی عهداً دولتک وزنه داریدر . عهداً اولسه بیله عقلاً اولیه اولوق ایجاب ایدر . بالعموم واردات دولت بانکیه تودیع ایدیلیر ، مصارف ده مالیه نیک تأدییه امرلر بیله اورادن تسویه اولنورسه معاملات عمومیه ده شمیدیکنه قابل قیاس اوله میه جق درجه ده بر انتظام حاصل اوله جغنی کی خزینه یه عائد مبالغتک منحصراً بانکده بولنمی دولایسیله .

حساب جاری فائزندانده خزینه ده‌هازیاده مستفید اولمش اولور .
 « دواآرده وزنه لرك لزومی یوقدر » دنیلدیکی زمان بو عدم لزومی حتی
 مالیه نظارته قدر تشکیل ایتک قایلدر . اوت ، مالیه نك تأدیاتی ده بانه
 معرفتیه جریان ایتملیدر .

بوکا قارشى درمیان ایدیه بیله جك اعتراض اولسه اولسه «مالیه وزنه سی
 مقبوضات ایلده مشتمل اوله جفته نظراً وارداتك ده بلا واسطه بانه یه
 تودیى اقتضا ایدر ؛ بوايه بالوجوه محذورلیدر » طرزنده اوله حق کدبوکا
 بلا تردد « هیچ بر محذور یوقدر » جوانی ویریله بیلیر فی الحقیقه
 شمعی یه قدر بواسو لك قبول و تطبیقی اشکال ایدن مهم بر مانع واریدیی .
 اوده قسماً زائل اولمشدر : جنس مسکوکات مسئله سی . اغنام رستمه
 محسوباً آسجانی طرفندن بانه یه آلتون اوله رق یا نیریلان مبالغ بانه جه
 مجیدیه صورتیه حساب جاری یه ذمت قید ایدیه بیلیر ، خزینه نك منافعی
 خلافنده بانه نك منفی تأمین اوانحق احتمالی در پیش ایدیلیردی . مالیه
 نظارتی لیرایی یوز ایکی غروش اوتوزپاره حسابیه قبول ایتمه قرار
 ویردیکی کوندن اعتباراً بو محذور مندفع اولمشدر دینیه بیلیر . واقعاً آلتونك
 یوفیاتدن قبولی نه درجه یه قدر دوغرو اولایله جکی محتاج ملاحظه
 ایسه ده البته بومسئله ده بر صورتله حل ایدیه جك ، آلتون وکروش
 مسکوکات آره سنده ده دوغری بر نسبت بولق ، اوراق و قوائم نقدیه
 تداوونی تحت قراره آلمق کبی وسائط سایه سنده بانه ابله حکومت آره سنده
 اوتیه دن بری بر مسئله تشکیل ایده کن بو آجیو کیفیتی علی قدر الامکان بر قاعده
 سالمیه ربط ایدیلک ممکن اوله جقدر . بناءً علیه موضوع بحثمز اولان بانه یه
 واردات دولتك تودیى اساسنه بومسئله بر مانع تشکیل ایتمز . تحصیلدار
 نژدنده موجود مبالغی باقی شعبه سته تسلیم ایدر ، خزینه اوزرینه بر

« بون دوکس » آیر ؛ دیگر طرفدن بائقه بویولده کی مقبوضاتی حساب جاری به قید ایتمکه برابر هر کونک بکونی بروردرو ایله مال مأمورینه بیایدیر . مالیه نظارتنده بائقه قارشی طوتوله حق اولان حساب جاری دفترنده او صورتله قید اولنور . نومرولر تسلسل ایتدیریه جکندن قونترول پک قولای ویک سریع اولور . هله اک بیوک محسباتی مالیه نظارتک بائقه کی مودوعاتک مقدارینی مردقیقه بیلگی احتمالی تحت تأمینہ آلتش اولمیسدرکه شمعی به قدر بوجهت پکده اوله دگش دیورلر ...

مالیه نظارتیه دواژه تطبیق ایتدیکمز بو اصولک ولایات وحتی بانق شعبه سی اولان لوا مرکزنده تطبیق قابلدیر . بوکا اینسه ولایات ثلثه تادیاتسک کاملاً بائقه معرفتیه جریان ایتمکده اولمی بر دلیل اوله رق کوستریله بیلیر . واقعا ولایات ثلثه نک بائقه ایله اولان مناسباتنده شایان دقت بعض صعوبات کورلمش وکورلمکده بولنش ایسه ده بونلر منحصراً بمعاملاتک تدقیق و تفحصنه متعلق اولوب تادیات عائد دکلدر . ذاتاً بائقه ، وزنه دار وظیفه سنی کوره رک ویزا و تدقیق ایشریله اوغراشمايه جغندن بو صعوبانه بالطبع محل قاله ماز . ایوم جاری اولان اصولک تادییه متعلق اولان قسیمی محاسبه ولایتده قطع ایله مقبوض سندیه معاً اصحاب استحقاقک الیه ویریان « تادیه امری » واسطه سیله جریان ایدر ، بائقه ده کی مأمور مخصوص تادیه امرنده کوستریان مقداری حساب جارینک مطلوبنه قید ایدرک برای تادیه قاصیه کوندر .

بو اصولده هیچ بر صعوبت یوقدر . یالکز بائقه نک بازار کونیه اعیاد دینه وعیسویه ده قابلی بولنمی مسئله سنندن متحدت بعض اوافق تفک مشکلات وار ایسه ده البته بونلرده زمان ایله ، بالخاصه عثمانی بائقه سی مأمورلری آرمسندنه عنصر اسلامک تزایدیه کندی کندیته حل

اوله بیله جک اولان مسائلدندر .

خلاصه دواړدې وزنه دارلره شیخ بر صورتبه لزوم اولمديني کې ولایات مراکزنده صندوق امینلرینه احتیاج یوقدر . دولتک رسمي بانکسی بو وظیفه یی اجرا ایتملدر . اگر بو بانکه نك تشکيلات حاضره سی بو وظیفه یی حسن ایفایه کافی دکسه اګال نواقصی ایچون دولت شمیدین تشبثات مقتضیه ده بولمالیدر .

وارداتک بانکیه تودیی ، مصارفکده بانکدن تسویه سی اصولک قبول وتطبیق یالکتر اصحاب مصالحک تسریع معامله لری و مأمورینک تحفیف مشاغلې کې محسنات معنویه استحصاله خادم اولقله قالماز ؛ بر طرفدن وزنه مأمورینک خارج تنسیقات قالملری و ولایات صندوق امناسنک لغو مأموریتلری دولایسیله ، دیگر طرفدن حساب جاری قائلرینک ترایدی . سببیه خزینة دولتک سنوی لا اقل یوز بیك لیرا درجه سنده استفادة مادیه سنی ده موجب اولورکه شوزمانده استصغار ایدیله جک بر منفعت دکلدرد .

سلا نیک مالیه مفتنی

سلا نیک : ۷ حران ، ۳۲۵

فائق زهت